

Дроздов Денис Володимирович,
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування,
Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава
ORCID 0000-0003-4637-1336

УДК 352(477):711.5(477-25+477.83)

doi: 10.34213/tp.20.02.30

МІСЬКІ АГЛОМЕРАЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД У ЗАКОНОДАВСТВІ ФРАНЦІЇ ТА УКРАЇНИ

Проаналізовано норми законодавства Франції (яка за адміністративно-територіальним устроєм, кількістю і правовим статусом міських агломерацій в Україні, населенням і площею території є дуже близькою до українських реалій) у сфері адміністративно-територіального поділу та урбанізму; наведено коротку історичну довідку розвитку форм співробітництва територіальних громад у Франції і створення на базі їх міських агломерацій – “метрополій” як адміністративно-територіальних одиниць і водночас вищої форми агломераційних процесів; зроблено порівняльний аналіз законодавства про агломерації Франції. Наведено правові механізми комплексного розвитку території громад у законодавстві Франції, надано приклади успішних проєктів у цій сфері. Зазначено, що такі механізми, за умови подальшого розвитку та адаптації, можуть стати основою для належного управління містами-агломераціями, інноваційного та сталого розвитку територіальних громад і в Україні.

Ключові слова: міські агломерації, плани просторового розвитку громад, співробітництво територіальних громад, метрополії Франції, зони узгодженого розвитку (zones d'aménagement concerté (ZAC)), сталий розвиток міських агломерацій.

Постановка наукової проблеми. Створення об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ) у рамках реформи децентралізації в Україні поставило на порядок денний проблему недостатньої взаємодії територіальних громад міст – центрів міських агломерацій та прилеглих територіальних громад. Відсутність механізмів затвердження й узгодження довгострокових стратегій розвитку, неможливість спільного виділення ресурсів і повноважень саме в межах міських агломерацій, а не окремих суміжних громад, гальмує розвиток усіх громад і залучення інвестицій. Натомість найцінніші ресурси розвитку – земельні ділянки і комунікації внаслідок неузгодженості й відсутності стратегії використовуються неефективно.

Такий стан речей актуалізував не тільки питання прийняття спеціального закону про міські агломерації, але також і процес внесення змін у законодавство у сфері містобудування з метою впорядкування просторового розвитку територій усієї громади, а не її окремих складників – сіл, селищ, міст тощо.

Водночас Україна – не єдина країна, яка йде шляхом децентралізації влади і створення спроможних територіальних громад – елементи децентралізації упроваджуються останнім часом у багатьох європейських країнах, і вивчення позитивного досвіду зможе допомогти нам у становленні належного управління громадами.

Приміром, у Франції є положення про те, що територіальна організація влади здійснюється на засадах децентралізації, які було внесено до конституції лише 2003 р. [1]. В європейських країнах надання органам місцевого самоврядування повноважень у сфері публічного управління відбувалося за умови повноцінного функціонування ринку землі та сталого законодавства у сфері містобудування, проте в Україні ці процеси значною мірою розви-

ваються паралельно, і необхідність розроблення чи оновлення генеральних планів населених пунктів та проведення робіт із землеустрою належних громадам земель може як бути недоліком, так і виступити значною перевагою, якщо така діяльність із землеустрою та містобудування буде одразу враховувати потреби стратегічного й інноваційного розвитку.

Тому важливої ролі набуває аналіз реалізації закордонного досвіду упровадження систем управління комплексним розвитком землеустрою та містобудування в умовах децентралізації, для того щоб упровадити переваги й уникнути типових помилок, накреслити шляхи розвитку міських агломерацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями міських агломерацій, їхнього розвитку і стратегічного планування займалися С. Богачов [20], А. Дмитренко [21], А. Коваленко [22], М. Аверкіна [23], Б. Данилишин, І. Парасюк, В. Куйбіда, В. Бабаєв та ін.

Водночас у зазначених дослідженнях не було враховано поточних змін законодавства щодо запровадження агломерацій в Україні, не проводилося порівняльного аналізу із законодавством Франції. Автор статті має на меті надати аналіз позитивного досвіду Франції як щодо створення міських агломерацій, так і в упорядкуванні їхнього землеустрою та містобудівної документації як запоруки їхнього сталого розвитку та ефективного управління ними.

Мета статті (постановка завдання) – на підставі дослідження нинішнього стану нормативного врегулювання питань функціонування міських агломерацій в Україні та у Франції, а також аналізу систем узгодженого розвитку територій громад у сфері містобудування та землеустрою обґрунтувати пропозиції щодо використання концепцій пріоритетної забудови певних територій міських агломерацій для забезпечення стратегічного та інноваційного розвитку міських агломерацій в Україні.

Виклад основного матеріалу. Світові тенденції розвитку міських агломерацій указують на те, що саме агломерації є основними територіями, де формується найбільша частина світового ВВП, і це впливає з самої сутності агломерацій – вони, на відміну від сільських територій і малих міст, мають найбільшу густоту населення, що створює хороші умови для розміщення виробництв, які створюють найвищу додану вартість [3].

У цих умовах особливої значущості набуває раціональне використання земельних ресурсів, транспортних коридорів і комунікацій, що неможливо без попереднього комплексного планування територій і механізмів управління таким розвитком.

Законопроект “Про міські агломерації” вперше було подано до Верховної Ради України 17.07.2017 р. й зареєстровано за № 6743 [4] (далі – Законопроект 6743).

Цей проект закону передбачав доповнення Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР нормами про Ради агломерації, визначених вищим органом управління міської агломерації, створеної на договірних засадах за участі територіальних громад сіл, селищ, міст, зокрема й ОТГ, розташованих у зоні впливу міста – центру агломерації, що мають інтенсивні господарські, трудові, культурно-побутові зв’язки з містом – центром агломерації, із метою спільної реалізації окремих функцій місцевого самоврядування. Водночас Законопроект 6743 передбачав вне-

сення змін і до Закону України “Про співробітництво територіальних громад” № 1508-VII від 17.06.2014 р. [6] (далі – Закон про СТГ), визначаючи створення міської агломерації як одну з форм СТГ.

Важливо також зазначити, що Законопроект 6743 передбачав внесення змін і до ст. 1 та 16 Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності” від 17.02.2011 р. № 3038-VI [8] та доповнення цього Закону новою ст. 16-1 у частині запровадження схеми планування території на місцевому рівні – документації з просторового планування, що визначає принципи вирішення планування, забудови та іншого використання територій міської агломерації. Тобто Законопроектом 6743 передбачалося, що створення міської агломерації як об’єднання громад апіорі неможливе без просторового планування всієї її території.

Однак Законопроект 6743 мав недоліки, основним з яких було те, що створення міських агломерацій як елемента системи адміністративно-територіального устрою України, а також як органу місцевого самоврядування, що має представляти спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст, не було передбачено ст. 133, 140 Конституції України, а пропонувані перспективні плани формування територій міських агломерацій і документації з просторового планування територій міської агломерації не узгоджувалися з нормами законів України “Про Генеральну схему планування території України” та “Про основи містобудування”.

Законопроект 6743 не було проголосовано в першому читанні, тому у зв’язку із закінченням каденції Верховної Ради України VIII скликання 29.08.2019 р. його було відкликано.

Натомість до Верховної Ради України IX скликання групою народних депутатів поданий Проект Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення правових підстав для утворення агломерації як однієї з форм співробітництва територіальних громад” № 2637 від 19.12.2019 р. (Законопроект 2637), що передбачає запровадження міських агломерацій як форми добровільного співробітництва територіальних громад [5].

Зокрема, п.п 1 п. 1 розд. I Законопроекту 2637 передбачається ст. 1 Закону про СТГ доповнити пп. 4–7, що визначатимуть зміст термінів “агломерація”, “центр агломерації”, “рада агломерації”, “зона добросусідства”.

Виходячи з положень п.п. 3 п. 1 розд. I Законопроекту 2637 п. 1 розд. I Законопроекту 2637, ст. 7 Закону про СТГ буде доповнено ч. 7, яка визначає основним документом агломерації статут, що складатиметься відповідно до типового статуту, що затверджується центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та державну політику у сфері житлово-комунального господарства.

У статуті з-поміж іншого обов’язково має бути визначено мету створення, завдання та предмет діяльності агломерації.

П.п. 6 п. 1 розд. I Законопроекту 2637 Закон про СТГ доповнено новою ст. 14-1, яка визначає, що агломерацію може бути утворено навколо міста з чисельністю постійного населення понад 200 тис. людей або меншого міста, за умови якщо спільна чисельність постійного населення потенційних учасників агломерації складає не менше 200 тис. людей, а таке місто відповідає вимогам до центру агломерації, установленим законодавством. Територія агломерації має бути нерозривною.

П.п. 7 та 8 п. 1 розд. I Законопроекту 2637 Закон про СТГ доповнено ст. 14-2 і 14-3, якими визначено виконавчий орган ради агломерації, а також сферу компетенції та повноваження, що можуть делегуватися раді агломерації для вирішення питань щодо водозабору, водопостачання, водовідведення; поводження з відходами; визначення та утримання місць поховання; будівництва, ремонту й утримання автомобільних доріг місцевого значення; організації місцевого громадського транспорту.

Отже, попри значний прогрес Законопроекту 2637, зокрема в частині конкретизації мінімальної чисельності населення для створення агломерації та визначення питань, що можуть бути делеговані громадами Раді агломерації, наведений в Законопроекті 2637 такий перелік сфер взаємодії громад у межах агломерації варто доповнити і співпрацю у сфері містобудування, землеустрою та надання адміністративних послуг, які, на нашу думку, критично важливі для повсякденного функціонування та розвитку агломерації. Саме навколо цих питань і виникає найбільше спорів між громадами, які входять в агломерацію.

Варто зазначити, що до Верховної Ради України залучено і законопроект № 2280 від 17.10.2019 р. "Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо планування використання земель" (Законопроект № 2280) [7], уже прийнятий у першому читанні, який має такі позитивні новації:

1) установає новий вид документації із землеустрою – комплексний план просторового розвитку громади, який є одночасно містобудівною документацією і документацією із землеустрою на місцевому рівні – така новація значно спрощує і пришвидшує оформлення документації громадами, робить можливим стратегічне планування та розвиток громад і сприятиме залученню інвесторів. Більше того, Законопроектом 2280 передбачається, що в разі затвердження комплексного плану просторового розвитку громади може не розроблятися Генеральний план населеного пункту;

2) змінює підходи до зонування земель, установаючи замість зонування земель у межах населених пунктів зонування земель у межах територій територіальних громад, що також матиме позитивний вплив на достовірність і придатність такого зонінгу для використання;

3) змінює принцип визначення видів забудови й іншого використання земель – із допустимого на дозволений, а також прямо забороняє зміну функціонального призначення земельної ділянки при розробленні детального плану території (ДПТ) – це дозволить зруйнувати практику відступлення недобросовісними забудовниками від зонінгу та Генплану за рахунок коригування цільового призначення в ДПТ земельної ділянки.

При цьому територію громади в Законопроекті № 2280 визначено як територію, у межах якої громада реалізує свої повноваження щодо вирішення питань місцевого значення відповідно до Конституції і законів України.

Крім цього, Законопроектом № 2280 передбачено створення електронної картографічної бази планування території та запровадження громадських обговорень проектів комплексного плану просторового розвитку громади, що дозволить урахувати інтереси ширшого кола мешканців громади, ніж громадські слухання при розробленні ДПТ, які часто проводяться формально.

Також запропоновано викласти ст. 147 Земельного кодексу України в новій редакції, де передбачити, що в комплексних планах просторового розвитку громад, у генеральних планах населених пунктів, детальних планах територій зазначаються земельні ділянки, необхідні для розміщення об'єктів, щодо яких відповідно до закону може здійснюватися примусове відчуження земельних ділянок із мотивів суспільної необхідності. Відомості про такі межі вносяться до Державного земельного кадастру. Ця новація створює більшу відкритість даних земельного кадастру, визначеність щодо планів органу місцевого самоврядування й унеможлиблює як відчуження таких ділянок у власників за невіправдано низькою, неринковою ціною, так і навпаки, спекуляції власників на цьому питанні.

Водночас законодавство України не містить такого інструменту, як ЗАС, і не передбачає комплексних стратегій забудови міських територій, зокрема деградованих промислових зон – попри існування в ст. 1 Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності” (Закон про регулювання містобудівної діяльності) від 17.02.2011 р. № 3038-VI [8] такого інструменту, як “детальний план території”. Цей вид містобудівної документації визначає планувальну організацію та розвиток території виключно в межах території розроблення ДПТ. Отже, немає гарантій, що ДПТ, які будуть розроблятися переважно для забудови території житловими чи офісними комплексами з максимально відокремленою від сторонніх осіб інфраструктурою, не створять додаткового навантаження на транспортну та ресурсну комунальну інфраструктуру, і внаслідок цього не погіршать міське середовище замість того, щоб його покращити.

Система зонінгу й дані генеральних планів міст як складники планування територій на місцевому рівні, передбачені ст. 16, 17 Закону про регулювання містобудівної діяльності та ДБН Б.1.1-15:2012 “Склад та зміст Генерального плану населеного пункту” (ДБН) [24], також не вирішують проблеми фрагментарного розвитку міст через реалізацію окремих ДПТ, оскільки зонінг і Генеральний план населеного пункту (Генплан) загалом є статичними документами, не містять багатоваріантного прогнозу змін середовища в часі та з урахуванням усього комплексу факторів. Генпланом також не можна передбачити наперед розроблення ДПТ, які нічим заздалегідь не обмежені – і рамки території розроблення ДПТ, і конкретне призначення ДПТ (у межах дозволеного зонінгу), й інші параметри в кінцевому підсумку залежать лише від цілей і фінансових можливостей замовника розроблення ДПТ, як правило, власника будівель на території реалізації ДПТ.

П.п. є), ж) п.п. 5.3.4.1 п.п. 5.3.4 п. 5.3 розділу “Обґрунтування та пропозиції” ДБН передбачено характеристику територій і визначення заходів щодо освоєння їх, зокрема, опис як проблемних територій та умов їхньої реабілітації, так і територій пріоритетного розвитку та умов освоєння їх, а також пропозиції щодо формування системи громадських центрів.

Натомість у пп. 4.7, 4.9, п.п. 5.3.3 п. 5.3 ДБН зазначено, що основні показники генерального плану населеного пункту розраховують на етап 15–20 років (етапи визначають у завданні), розрахункові показники Генерального плану, що базуються на демографічному та соціально-економічному прогнозах, є орієнтовними, а розділ “Обґрунтування та пропозиції” може включати Концепцію генерального плану населеного пункту, яка визначає:

- а) стратегію розвитку населеного пункту, зокрема розрахункові параметри демографічного, економічного та соціального розвитку населеного пункту;
- б) напрями й орієнтовані параметри територіального розвитку, формування інженерно-транспортної інфраструктури;
- в) функціонально-планувальну структуру населеного пункту;
- г) приміську зону.

Отже, стратегія розвитку транспорту й інфраструктури, реновації деградованих міських просторів, комунікація міста з приміською зоною є факультативними для генпланів навіть міст-мільйонників та обласних центрів і можуть не розроблятися і не затверджуватися міськими радами в генпланах.

Отже, запропоновані Законопроектом № 2280 норми мають позитивно вплинути на землеустрій і містобудівну ситуацію в громадах, у першу чергу міст-мільйонників та обласних центрів, які можуть вважатися містами-центрами агломерацій, і у правильності цього шляху можна переконатися на прикладі інших країн.

Наприклад, у Франції Законом № 2010-1563 від 16.12.2010 р. було розпочато реформу територіальних громад [11], на базі норм цього закону було створено першу агломерацію (у французькому законодавстві – “метрополію”) Ніцца – Лазурний Берег (Nice Côte d’Azur).

У розвитку цієї реформи так званим Законом МАРТАМ від 27.01.2014 р. [9] додано зміни до Кодексу територіальних громад (Code général des collectivités territoriales) [10], що стало поштовхом для створення таких метрополій:

- ОТГ з чисельністю населення понад 400 тис. людей та з загальним населенням зони агломерації понад 650 тис. людей із 2015 р. автоматично стали метрополіями на підставі Декретів Уряду Франції, а саме: Бордо, Гренобль, Ліль, Нант, Ніцца, Ренн, Руан, Страсбург, Тулуза, Нансі [13];
- метрополію Екс-Марсель-Прованс було створено 01.01.2016 р. шляхом реорганізації об’єднань громад департаменту Буш-дю-Рон;
- метрополію Гран-Парі (“Великий Париж”) створено 01.01.2016 р.;
- метрополію Ліона створено 01.01.2015 р. на заміну міській громаді Ліона (яка набула в тих же межах більш високого адміністративно-територіального статусу департаменту без приєднання інших громад) [12].

Питанням діяльності метрополій з особливим статусом, якими є метрополії Гран-Парі, Екс-Марсель-Прованс та Метрополія Ліона призначено окремі глави та книги Кодексу територіальних громад Франції.

Також зауважимо, що метрополії – це найвища за статусом, рівнем інтеграції та повноваженнями форма співробітництва територіальних громад з-поміж форм, передбачених Кодексом територіальних громад Франції.

Уважаємо таку деталізацію статусу міських агломерацій у законодавстві позитивним прикладом, адже належне нормативне врегулювання об’єктивних явищ дозволяє уникнути суперечок і зосередитися на покращанні механізмів управління агломераціями та їхньому інноваційному просторовому розвитку.

Попри створення метрополій у Франції через адміністративні рішення – Декрети Уряду вони пройшли певний еволюційний шлях від інших, менш інтегрованих форм співробітництва й об’єднання громад, а також мають майнову та фінансову основу просторового розвитку для реалізації проєктів, важливих для громади.

Зокрема, французьким Кодексом урбанізму [15] в ст. L311-1 запроваджено один із механізмів оновлення міського середовища – зону узгодженої забудови (*zone d'aménagement concerté* – ZAC), що проєктується як цілісний об'єкт забудови, інфраструктури та міського середовища.

Згідно зі ст. L311-2 Кодексу урбанізму, власники земельних ділянок, залучених у зону реалізації ZAC, мають право звернутися за компенсацією вартості їх до державного органу, що прийняв рішення про запровадження ZAC, а роботи в межах ZAC можуть бути призупинені за рішенням уповноваженого органу, який видає дозвіл на проведення таких робіт. Важливо, що ZAC можуть розроблятися як у межах однієї громади (комуни), так і декількох.

Особливістю ZAC за ст. R311-6 Кодексу урбанізму є те, що їхні забудова й технічне оснащення можуть як проводитися юридичною особою, яка виступила ініціатором створення ZAC, так і передаватися в концесію. Також, згідно зі ст. L311-3 Кодексу урбанізму, під час перебування в ZAC земельну ділянку не може бути вилучено для суспільних потреб у порядку ст. L.213-11, L.210-1 Кодексу урбанізму, що створює гарантії реалізації проєкту ZAC для інвесторів.

За ст. R311-6 – R3110-8 документація ZAC має пріоритет над місцевими планами територіального розвитку (*Plan local d'urbanisme*) і не потребує додаткового узгодження з ними чи їхньої зміни, має пріоритетний, цільовий характер щодо загальної містобудівної документації [2].

На практиці проєкти ZAC переважно реалізуються на територіях колишніх промислових та інфраструктурних об'єктів і площ, що перебувають у незадовільному стані – портів, заводів, залізничних зон тощо.

У Парижі та столичному регіоні, починаючи з 1992 р. і станом на 01.01.2020 р., реалізовано чи реалізується 14 проєктів ZAC і ще один перебуває у стадії проєктування [19].

Як приклад назвемо проєкт ZAC Екоквартал Кліши-Батіньоль (*Clichy-Batignolles ecodistrict*) у Парижі, у межах якого на площі понад 50 га було проведено реновацію площ, раніше зайнятих застарілими об'єктами залізничної інфраструктури, із дотриманням стандартів екологічності та сталого розвитку, що було відзначено премією *Sustainable City Grand Prize 2016* р. [16]. Прямо на місці колишніх залізничних шляхів і складів було створено Парк ім. Мартіна Лютера Кінга площею понад 10 га (восьмий за площею в Парижі), що використовує передові екотехнології, зокрема збирання дощової води для поливу рослин у парку, вітрогенератори, сонячні батареї тощо [18].

Інший успішний проєкт ZAC реалізується з 2009 р. в Агломерації Ренн і також передбачає модернізацію території навколо вокзалу з перетворенням вокзалу на мультимодальний хаб, розвиток мережі метро, створення нових робочих місць і побудови нових зв'язків районів міста за віссю “північ – південь” із розширенням зони центру міста [17]. Тобто забудова кварталів у межах ZAC передбачає їхню мультифункціональність (житлова функція, бізнес-функція, транспортні хаби, рекреаційні зони) й інноваційний характер (застаріла неефективна забудова замінюється на енергоощадну та інноваційну).

Важливо також, що концепція ZAC дозволяє залучити забудовників та інвесторів для реновації міських кварталів і приміських територій, не втрачаючи громадського контролю над реалізацією проєктів і дотриманням забудовниками взятих на себе зобов'язань, що часто є проблемою в українських реаліях (декларації про побудову приміщень соціального призначення – ди-

тячих садків, шкіл, поліклінік тощо не виконуються взагалі або виконуються частково і в останню чергу).

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Проведене вище дослідження вказує на те, що, крім регулювання питань створення й розвитку міських агломерацій в Україні окремим законом, проєкт якого уже розглядається у Верховній Раді України, доцільно прийняти законодавчі норми, які дозволять використання у створених агломераціях механізмів комплексного розвитку територій громад (із метою усунення локальних конфліктів навколо забудови і транспортної доступності територій громад), шляхом розроблення й затвердження комплексних планів розвитку агломерації, що дозволить запровадити довгострокове планування розвитку громад і якісно підвищити рівень управління ними.

Також у подальшому доцільно розробити (за зразком французьких ZAC) механізми адресного, проєктного розвитку тих частин територій громад, які мають особливе значення для їхнього сталого економічного розвитку, транспортного забезпечення тощо. Такі плани, передбачаючи суспільний контроль розвитку і забудови території, водночас передбачали б інвестиційний складник та інноваційний напрям розвитку.

Такі схеми можуть передбачати не тільки погодження органом місцевого самоврядування проєкту узгодженого розвитку частини території громади, але й попереднього розроблення пакета документації для такого розвитку безпосередньо виконавчими органами агломерації чи відповідними проєктними організаціями на замовлення таких органів місцевого самоврядування, із подальшим залученням для реалізації запланованих проєктів інвесторів на конкурсних основах, що не тільки пришвидшить початок фактичної реалізації проєктів і мінімізує строки і ризики погодження їх, але й дозволить запроваджувати їх на максимально вигідних і прозорих умовах, але це є предметом наступних досліджень.

Список використаних джерел

1. Loi constitutionnelle n°2003-276 du 28 mars 2003 relative à l'organisation décentralisée de la République (1). NOR: JUSX0200146L. Version consolidée au 04 mai 2020. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT00000601882> (дата звернення: 02.05.2020).
2. LOI constitutionnelle n° 2003-276 du 28 mars 2003 relative à l'organisation décentralisée de la République. NOR: JUSX0200146L URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000026175340&categorieLien=id> (дата звернення: 04.05.2020).
3. Агломерації: міжнародний досвід, тенденції, висновки для України : аналіт. записка. URL: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/AGLOMERATSIYI-Final.pdf> (дата звернення: 04.05.2020).
4. Проєкт Закону про міські агломерації від 17.07.2017 р. № 6743. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62318 (дата звернення: 04.05.2020).
5. Проєкт Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення правових підстав для утворення агломерації як однієї з форм співробітництва територіальних громад № 2637 від 19.12.2019 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?Pf3511=67710 (дата звернення: 04.05.2020).
6. Закон України "Про співробітництво територіальних громад" № 1508-VII від 17.06.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18/print> (дата звернення: 04.05.2020).
7. Проєкт Закону про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо планування використання земель № 2280 від 17.10.2019 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67111. (дата звернення: 04.05.2020).

8. Закон України “Про регулювання містобудівної діяльності” від 17.12.2011 р. № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17> (дата звернення: 04.05.2020).
9. LOI n° 2014-58 du 27 janvier 2014 de modernisation de l'action publique territoriale et d'affirmation des métropoles (1). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028526298&dateTexte=&categorieLien=id>. (дата звернення: 04.05.2020).
10. Code général des collectivités territoriales. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?jsessionid=B1DFF37EB44215A298A6124C907EB31A.tplgfr26s_2?cidTexte=LEGITEXT000006070633&dateTexte=20200216 (дата звернення: 04.05.2020).
11. LOIn° 2010-1563 du 16 décembre 2010 de réforme des collectivités territoriales URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000023239624&categorieLien=id>. (дата звернення: 05.05.2020).
12. Métropole (intercommunalité française). URL: [https://fr.wikipedia.org/wiki/M%C3%A9tropole_\(intercommunalit%C3%A9_fran%C3%A7aise\)](https://fr.wikipedia.org/wiki/M%C3%A9tropole_(intercommunalit%C3%A9_fran%C3%A7aise)) (дата звернення: 05.05.2020).
13. Les métropoles. Mis à jour le 15 mai 2017. Réformer l'organisation territoriale. URL: <https://www.gouvernement.fr/action/les-metropoles> (дата звернення: 05.05.2020).
14. Code de l'urbanisme. Version consolidée au 1 mars 2020. Partie législative URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006074075> (дата звернення: 05.05.2020).
15. Paris is building the eco-community of the future right now. Here's how. The Clichy-Batignolles eco-district aims to set a new standard in sustainable urban design. URL: <https://medium.com/ensia/paris-is-building-the-eco-community-of-the-future-right-now-heres-how-5f0f2bbec5fd> (дата звернення: 04.05.2020).
16. URBA-Rennes \ ZAC Euro-Rennes URL: <http://www.urba-rennes.fr/pages/zacs/zac-euro-rennes/>(дата звернення: 05.05.2020).
17. Parc Clichy-Batignolles – Martin-Luther-King URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Parc_Clichy-Batignolles_%E2%80%93_Martin-Luther-King (дата звернення: 05.05.2020).
18. Atlas des zones d'aménagement concerté de Paris, publié le 28 janvier 2020. URL: <http://www.driea.ile-de-france.developpement-durable.gouv.fr/atlas-des-zones-d-amenagement-concerte-de-paris-a5574.html> (дата звернення: 04.05.2020).
19. Богачов С. В., Мельникова М. В. Управління розвитком міських агломерацій на державному та місцевому рівнях. *Економіка України*. 2017. № 9. С. 81–89.
20. Дмитренко А. Ю. Територіальний розвиток міст: демографічний аспект. *Містобудування та територіальне планування*. 2012. Вип. 45 (1). С. 240–245.
21. Коваленко А. О. Урбанізація і стратегічне планування сталого розвитку міст. *Економічний вісник*. 2017, № 4. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2017/4/EV20174_067-077.pdf (дата звернення: 04.05.2020).
22. Аверкина М. Ф. Стійкість міської агломерації в забезпеченні регіонального розвитку. *БізнесІнформ*. 2019. № 3. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-3-108-113> (дата звернення: 04.05.2020).
23. ДБН Б.1.1-15:2012 “Склад та зміст Генерального плану населеного пункту” / затв. та надано чинності наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 13.07.2012 р. № 358. URL: <http://ndpi.com.ua/articles/22.pdf> (дата звернення: 04.05.2020).

Drozdov D. V.,

*Postgraduate Student of Public Administration and Administration Department,
Poltava State Agrarian Academy of Ukraine, Poltava
ORCID 0000-0003-4637-1336*

URBAN AGGLOMERATIONS AND INSTRUMENTS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF COMMUNITIES IN LEGISLATION OF FRANCE AND UKRAINE

In the article the modern legislative status of urban agglomerations in France (which is comparable to Ukraine by its administrative-territorial structure, surface area and population number) in context of administrative-territorial division and urbanism is shown; short review on development of intermunicipal cooperation in France as a prerequisite of creation of “metropolies”, which are concerned as administrative-territorial units and at once as the highest form of agglomerative

processes, is given; the comparative analysis of legislation upon agglomerations in France of Ukraine is given. There also the legislative mechanisms of integrated development of territories of communities in France are presented as well as successful cases in this field are shown. In practice, projects in France are mainly implemented in the territories of former industrial and infrastructural facilities and areas that are in unsatisfactory condition - ports, factories, railway zones, etc. Such mechanisms after their improvement and adaptation, could become a basement of good governance for urban agglomerations, for innovative and sustainable development of territorial communities in Ukraine. The study indicates that it is advisable to adopt legislation in Ukraine that will allow the use of agglomerations of integrated community development mechanisms by developing and approving comprehensive agglomeration development plans, which will help introduce long-term community increase planning and improve their management. It is also advisable to improve (according to the French model) mechanisms for targeted, project development of parts of communities that are of particular importance for their sustainable economic progress and transport, and so on. Such plans in Ukraine would provide for an investment component and an innovative direction of development. This is agreed by the local government for the project of community development, accomplish of a package of documentation commissioned by local governments, with further involvement of investors on a competitive basis, which will accelerate the start of projects and minimize the time and risk of their approval, allow to implement them on favorable and transparent terms.

Keywords: urban agglomerations, territorial communities' spatial development plans, intermunicipal cooperation, metropolises in France, concerted development zones (zones d'aménagement concerté (ZAC)), sustainable development of urban agglomerations.

References

1. Loi constitutionnelle n°2003-276 du 28 mars 2003 relative à l'organisation décentralisée de la République (1). NOR: JUSX0200146L. Version consolidée au 04 mai 2020. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000601882> [in French].
2. LOI constitutionnelle n° 2003-276 du 28 mars 2003 relative à l'organisation décentralisée de la République. NOR: JUSX0200146L URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000026175340&categorieLien=id> [in French].
3. Analitichna zapyska Ahlomeratsii: mizhnarodnyj dosvid, tendentsii, vysnovky dlia Ukrainy. Analitichna zapyska. URL: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/AGLOMERATSIYI-Final.pdf> [in Ukrainian].
4. Proekt Zakonu pro miski ahlomeratsii vid 17 lypnia 2017 r. № 6743. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62318.
5. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy schodo stvorennia pravovykh pidstav dlia utvorennia ahlomeratsii iak odniiei z form spivrobitnytstva terytorialnykh hromad № 2637 vid 19.12.2019 r. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?Pf3511=67710.
6. Zakon Ukrainy "Pro spivrobitnytstvo terytorialnykh hromad" № 1508-VII vid 17 chervnia 2014 r. [About cooperation of territorial communities]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18/print>.
7. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do Zemelnoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv schodo planuvannia vykorystannia zemel № 2280 vid 17.10.2019 r. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67111.
8. Zakon Ukrainy "Pro rehuliuвання mistobudivnoi diialnosti" vid 17 liutoho 2011 r. № 3038-VI [About regulation of town-planning activity]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>.
9. LOI n° 2014-58 du 27 janvier 2014 de modernisation de l'action publique territoriale et d'affirmation des métropoles (1). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028526298&dateTexte=&categorieLien=id>. [in French].
10. Code général des collectivités territoriales. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?jsessionid=B1DFF37EB44215A298A6124C907EB31A.tplgfr26s_2?cidTexte=LEGITEXT000006070633&dateTexte=20200216 [in French].
11. LOI n° 2010-1563 du 16 décembre 2010 de réforme des collectivités territoriales URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000023239624&categorieLien=id> [in French].
12. Métropole (intercommunalité française). URL: [https://fr.wikipedia.org/wiki/M%C3%A9tropole_\(intercommunalit%C3%A9_fran%C3%A7aise\)](https://fr.wikipedia.org/wiki/M%C3%A9tropole_(intercommunalit%C3%A9_fran%C3%A7aise)) [in French].

13. Les métropoles. Mis à jour le 15 mai 2017. Réformer l'organisation territoriale. URL: <https://www.gouvernement.fr/action/les-metropoles> [in French].
14. Code de l'urbanisme. Version consolidée au 1 mars 2020. Partie législative URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006074075> [in French].
15. Paris is building the eco-community of the future right now. Here's how. The Clichy-Batignolles eco-district aims to set a new standard in sustainable urban design. URL: <https://medium.com/ensia/paris-is-building-the-eco-community-of-the-future-right-now-heres-how-5f0f2bbe5d5f> [in French].
16. URBA-Rennes \ ZAC Euro-Rennes URL: <http://www.urba-rennes.fr/pages/zacs/zac-euro-rennes/> [in French].
17. Parc Clichy-Batignolles – Martin-Luther-King URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Parc_Clichy-Batignolles_%E2%80%93_Martin-Luther-King [in French].
18. Atlas des zones d'aménagement concerté de Paris, publié le 28 janvier 2020. URL: <http://www.driea.ile-de-france.developpement-durable.gouv.fr/atlas-des-zones-d-amenagement-concerte-de-paris-a5574.html> [in French].
19. Bohachov, S.V., Melnykova, M.V. (2017). Upravlinnia rozvytkom miskykh ahlomeratsij na derzhavnomu ta mistsevomu rivniakh [Management of development of urban agglomerations at the state and local levels] *Ekonomika Ukrainy*, 9, 81–89 [in Ukrainian].
20. Dmytrenko, A.Yu. (2012). Terytorialnyj rozvytok mist: demografichnyj aspekt [Territorial development of cities: demographic aspect] *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*, 45 (1), 240–245 [in Ukrainian].
21. Kovalenko, A.O. (2017). Urbanizatsiia i stratehichne planuvannia staloho rozvytku mist. [Urbanization and strategic planning for sustainable urban development] *Ekonomichnyj visnyk*, 4. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2017/4/EV20174_067-077.pdf [in Ukrainian].
22. Averkyna, M.F. (2019). Stijkist miskoi ahlomeratsii v zabezpechenni rehionalnogo rozvytku [Sustainability of urban agglomeration in ensuring regional development] *BiznesInform*, 3. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-3-108-113> [in Ukrainian].
23. DBN B.1.1-15:2012 “Sklad ta zmist Heneralnogo planu naselenoho punktu”, zatverdzheno ta nadano chynnosti Nakazom Ministerstva rehionalnogo rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnogo hospodarstva Ukrainy vid 13.07.2012 r. № 358 [Composition and content of the General plan of the settlement]. URL: <http://ndpi.com.ua/articles/22.pdf> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 07.05.2020 р.